

W P R O W A D Z A M Y
ZMIANY

04
2018

ISSN 2451-2761

KWARTALNIK
JEDNOSTKI
REGIONALNEJ
KRAJOWEJ SIECI
OBSZARÓW WIEJSKICH
WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

AKTUALNOŚCI | NOWE WYDARZENIA I ZAPOWIEDZI

TEMAT NUMERU

Inteligentne („smart”)
obszary wiejskie.
Wyzwanie dla planowania
rozwoju

STR. 4 - 7

Czy to ważne, skąd
pochodzi to, co jemy?
- Rozważania
o identyfikowalności
wyrobów spożywczych

STR. 8 - 11

Ustawa o kołach
gospodyń wiejskich

STR. 12 - 13

PONADTO W NUMERZE

Rolnik – zawód wysokiego ryzyka | Kanon kuchni polskiej

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.”

Institucja Zarządzająca PROW 2014–2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Publikacja opracowana przez Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego, współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej PROW 2014–2020.

SPIS TREŚCI

AKTUALNOŚCI	2-3
TEMAT NUMERU	
Inteligentne („smart”) obszary wiejskie. Wyzwanie dla planowania rozwoju	4-7
RZETELNY MATERIAŁ	
Czy to ważne, skąd pochodzi to, co jemy? – Rozważania o identyfikowalności wyrobów spożywczych	8-11
Ustawa o kołach gospodyń wiejskich	12-13
TRADYCJE I KULTURA	
Zwyczaje bożonarodzeniowe	14-15
ROLNICTWO	
Rolnik – zawód wysokiego ryzyka	16-18
NA KONIEC	
Fundacja Wspomagania Wsi organizuje kolejne warsztaty	19
Kanon kuchni polskiej	19

04
2018

Kwartalnik Jednostki Regionalnej
Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich
Województwa Łódzkiego

PROJEKTY PARTNERÓW SIECI

Zakończyła się realizacja tegorocznych projektów dofinansowanych ze środków Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich. Z 10 operacji, które w tym roku znalazły się na liście rankingowej, partnerzy zrealizowali 9 na łączną kwotę 466 546,71 zł.

Spektrum realizowanych projektów było bardzo szerokie. Pojawiły się w tym roku wyjazdy studyjne, szkolenia, warsztaty, konferencja, udział w targach, szkolenia oraz ekspertyza naukowa.

Złożone wnioski o refundację kosztów są w tej chwili weryfikowane.

Zainteresowani realizacją projektów finansowanych ze środków krajowej sieci obszarów wiejskich już mogą zacząć planować działania na przyszły rok i śledzić informacje pojawiające się na stronie internetowej sieci. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi jest w trakcie przygotowań do ogłoszenia naboru na rok 2019.

Redakcja

Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego
Departament Funduszu Rozwoju Obszarów Wiejskich
Al. Piłsudskiego 12, 90-051 Łódź
tel. 42 663 31 88
e-mail: pro.w.ksow@lodzkie.pl
Redaktor naczelny: Anna Rzeźnik-Osuwniak
Teksty: Anna Rzeźnik-Osuwniak
Nakład: 5 000 egzemplarzy
Publikacja bezpłatna,
dostępna na stronie www.lodzkie.ksow.pl

Opracowanie graficzne, DTP, druk:

ZAPOL Sobczyk Sp.j.,
www.zapol.com.pl

Wydawca:

Samorząd Województwa Łódzkiego
Al. Piłsudskiego 8, 90-051 Łódź

FINAŁ XI EDYCJI KONKURSU TYGIEL SMAKÓW 2018

Podczas odbywających się w październiku w Hali Expo-Łódź Międzynarodowych Targów Żywności Ekologicznej i Naturalnej NATURA FOOD 2018 odbył się już po raz XI wojewódzki konkurs produktów tradycyjnych „TYGIEL SMAKÓW”. Konkurs corocznie organizowany jest przez Departament Rolnictwa i Ochrony Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego. W tym roku w konkursie wzięło udział 34 producentów tradycyjnej żywności z terenu województwa łódzkiego. Zgłoszonych zostało 51 produktów, które reprezentowały wszystkie z 7 określonych w regulaminie kategorii:

- mięso świeże oraz produkty mięsne
- orzechy, nasiona, zboża, warzywa i owoce
- wyroby piekarnicze i cukiernicze
- gotowe dania i potrawy
- napoje (alkoholowe i bezalkoholowe)
- sery i inne produkty mleczne
- inne produkty (w tym: oleje i tłuszcze, miody, produkty rybołówstwa, ryby, itp.),

które charakteryzują się wysoką jakością i wyjątkowością, posiadają min. 25-letnią tradycję wytwarzania, są związane z kulturą, historią województwa łódzkiego oraz są wytwarzane na terenie województwa łódzkiego.

Komisja odpowiedzialna za wybór zwycięzców oceniała produkty pod kątem „pierwszego wrażenia” – wyglądu, estetyki, sposobu prezentacji i opakowania. Zwracano uwagę także na nazwę, ważne, aby była historyczna, ludowa, regionalna. Ponadto sprawdzano opis produktu zawierający wątek tradycyjny, historyczny i związek z regionem. A kropkę nad i stanowiły walory smakowe.

Nagrodę główną konkursu „Tygiel Smaków” 2018 otrzymał produkt: Pieczona kielbasa – „Dobry Smak” – Paweł Mikuś

Ponadto nagrody otrzymali producenci w poszczególnych kategoriach.

- mięso świeże oraz produkty mięsne: **Kielbasa Swojska w słoiku – Rolniczy Handel Detaliczny, Jan Lisiecki, Zakład Produkcji Żywności**
- orzechy, nasiona, zboża, warzywa i owoce (przetworzone i nie): **Konfitura szlachecka z wiśni – Czesław Maszczyk**
- wyroby piekarnicze i cukiernicze: **Mini Tarta Owocowa – NITA Tomasz Niciński**
- gotowe dania i potrawy: **Gołąbki domowe – KOWAL Aleksandra Kowalska**

- napoje (alkoholowe i bezalkoholowe): **Napój „Jałowiec” z Piotrkowa Trybunalskiego – PPHU „DUNINEX II” s.c. T. Sakrajda, P. Sakrajda**
- sery i inne produkty mleczne: **Groseran Królewski – Monika Lasoń GROSER**
- inne produkty: **Miód wiesiołkowy – Rejonowe Koło Pszczelarzy w Łęczycy**

Podczas ceremonii wręczenia statuetek Prezes Zarządu Polskiej Izby Produktu Regionalnego i Lokalnego Pani Izabella Byszewska wręczyła Certyfikaty „Jakość Tradycja” producentom z naszego województwa. Podkreśliła fakt, iż łódzkie jest na pierwszym miejscu w Polsce pod względem liczby otrzymanych certyfikatów kolejny rok z rzędu.

INTELIĞENTNE („SMART”) OBSZARY WIEJSKIE. WYZWANIE DLA PLANOWANIA ROZWOJU

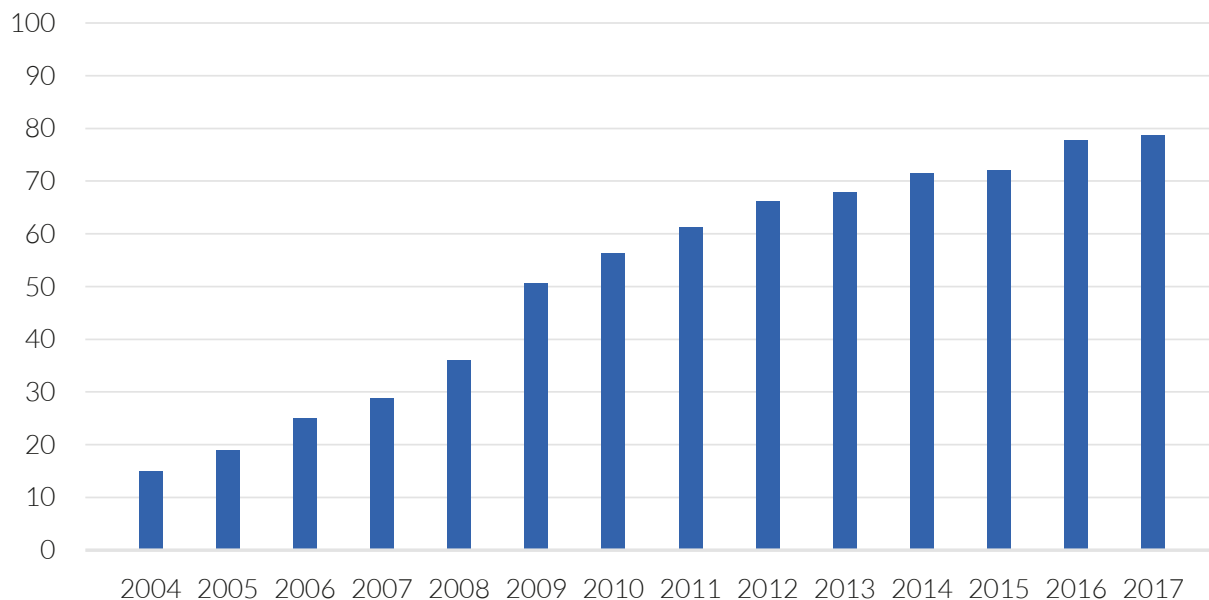
Inteligentny rozwój obszarów wiejskich (*rural smart development*) jest stosunkowo nową koncepcją w polityce społecznej, ekonomicznej i przestrzennej Unii Europejskiej. Po 2020 r. koncepcja ta może stać się jedną z wiodących w planowaniu działań, które będą wymagały wsparcia finansowego z funduszy europejskich, w tym programów rozwoju wsi i rolnictwa. Ważne jest zatem, aby już w chwili obecnej samorzady terytorialne przygotowały się do opracowania dokumentów (strategii rozwoju inteligentnego), lub uzupełnienia już istniejących (np. strategii rozwoju gmin) o priorytety, które będą wynikały ze wzrastającego nacisku na tworzenie i wdrażanie różnych innowacji, zwłaszcza technologicznych w płaszczyznach społecznych, ekonomicznych i środowiskowych. Aktywność aktorów rozwoju lokalnego (samorządów, społeczności wiejskich, instytucji wsparcia) ma na celu szybszą modernizację obszarów wiejskich, nie tylko ekonomiczną, ale także taką, która będzie budowała coraz bardziej świadome postawy obywatelskie i wspólnotowe. Istota takiego rozwoju opiera się m.in. na modernizacji różnych usług publicznych za pomocą technologii cyfrowych, które mają wspomagać szybszy przepływ informacji do mieszkańców wsi, ograniczyć liczbę wyjazdów poza miejsce zamieszkania w celu skorzystania z usług, a w konsekwencji prowadzić do poczucia wzrostu jakości życia jednostek.

UWARUNKOWANIA INTELIĞENTNEGO ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

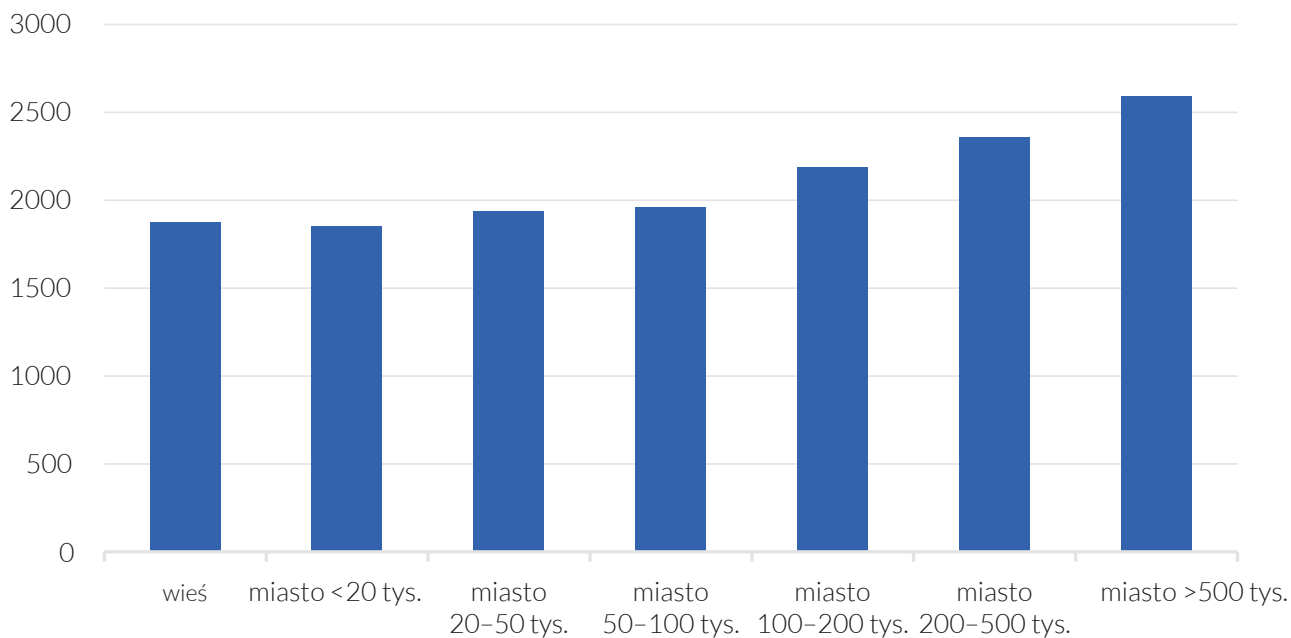
Obiektywnym uwarunkowaniem jest rozwój infrastruktury komunikacyjnej, zwłaszcza sieci internetowej. Inwestycje poczynione w ostatnich latach na obszarach wiejskich w Polsce oraz działalność wielu operatorów sieci przewodowych i bezprzewodowych wyeliminowały zjawisko wykluczenia w dostępie do Internetu. Dane zbierane przez różne instytucje statystyczne pokazują również, że aktywność mieszkańców polskiej wsi w korzystaniu z Internetu nie odbiega od tej, która charakteryzuje mieszkańców małych i średnich miast. Pewne różnice widoczne są dopiero w porównaniu z aktywnością mieszkańców dużych miast, jednak nie są one tak duże, aby można sytuację opisać w kategoriach przepaści cywilizacyjnej. Postęp, który dokonał się na obszarach wiejskich, jest bardzo dużym osiągnięciem zarówno w kategoriach technologicznych (rozwój Internetu szerokopasmowego), jak i społecznych (rozwój kompetencji cyfrowych mieszkańców); zwłaszcza po wejściu Polski do Unii Europejskiej oraz poczynionych inwestycjach w tym zakresie, finansowanych z różnych programów rozwojowych. Obecny stan wyposażenia obszarów wiejskich, a także możliwości, które wynikają z postępu technologicznego, tworzą dobrą podstawę do wprowadzenia innowacyjnych

rozwiązań, usprawniających komunikację pomiędzy wieloma interesariuszami zmian. Mowa tu przede wszystkim o relacjach na linii samorząd i instytucje zarządzające rozwojem a społeczeństwo oczekujące przejrzystości podejmowanych ważnych decyzji dla rozwoju społecznego, ekonomicznego i przestrzennego.

Wdrażanie koncepcji inteligentnego rozwoju wynika w dużej mierze ze specyfiki społecznej i gospodarczej danego obszaru, czyli przede wszystkim z charakteru gminy pojmowanej jako lokalna wspólnota. Specyfika każdej gminy w dużym stopniu określa cele rozwojowe, a w tym potrzebę wprowadzenia innowacji na określonym obszarze. Zwraca się zatem uwagę na podatność gminy wiejskiej na wystąpienie określonej innowacji technologicznej (istotnego elementu bycia „smart”), oraz jej adaptację przez społeczność, instytucje, itd. Inaczej rzecz ujmując, innowacja nie przyjmie się, jeśli społeczność lokalna nie będzie miała potencjału (potrzeby i umiejętności) do jej przyjęcia. Innowacje są zatem bezużyteczne, jeśli nie są nowe, ale są również bezużyteczne, jeśli są tak nowe, że nie można ich zrozumieć. Wprowadzanie innowacji powinno zatem być ściśle powiązane ze specjalizacją społeczno-ekonomiczną gminy, tj. charakter innowacji będzie inny w zależności od tego, czy mamy do czynienia z gminami

Ryc. 1 - Udział gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu w % ogółu gospodarstw domowych na obszarach wiejskich

Ryc. 2 - Średnia liczba odśrodków stron internetowych na jednego użytkownika w marcu 2018

źródło: Gemius/PBI, marzec 2018

o przeważających funkcjach rolniczych, nierolniczych, czy też mieszkaniowych. Zdefiniowanie potrzeb mieszkańców, instytucji i podmiotów gospodarczych w rezultacie powinno dać podstawę do wypracowania zasad inteligentnego rozwoju. Wśród wielu płaszczyzn, które powinny być przedmiotem analizy w kontekście wprowadzenia zasad inteligentnego rozwoju obszarów wiejskich, proponuje się sięgnięcie do następujących obszarów:

1. przywiązanie ludzi i instytucji do przestrzeni (miejsc) – istotny związek mieszkańców z obszarem, a tym samym ich aktywność w zainteresowaniu aktualnym stanem gminy w aspektach: finansowym, społecznym i przestrzennym. Nowe technologie, a tym samym nowe kanały komunikacji społecznej, nie powinny zastępować tych już ukształtowanych, ale zmierzać do pogłębienia i usprawnienia form wymiany wiedzy;

2. usieciowienie – jego rola polega na tworzeniu się grup ludzi i instytucji, które kierują się określonymi priorytetami w rozwiązywaniu problemów rozwoju lokalnego. Funkcjonowanie sieci opiera się na wymianie informacji, które służą do usprawnienia procesu ustalenia strategii rozwoju lokalnego i konsumowania osiągnięć w zakresie poprawy jakości życia, ze szczególnym podkreśleniem roli Internetu;

3. łączność i mobilność – kluczową rolę w tym aspekcie odgrywa gotowość ludzi i instytucji do wyzwań, które stawia przed nimi otwarta przestrzeń. Łączność oparta jest na współczesnych możliwościach technologicznych i dostosowywaniu się do zmieniających się możliwości transferu informacji oraz przemian w zakresie rozwoju przestrzeni wirtualnej. Mobilność jest natomiast efektem

potrzeby poznawania i kreowania nowych miejsc, co tworzy społeczne poczucie istnienia różnorodności w świecie opartym na intensywnych przepływach ludzi i dóbr.

ASPEKTY INTELIGENTNEGO ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

Koncepcja inteligentnego rozwoju zawiera w sobie wiele płaszczyzn, w ramach których może być prowadzona analiza. Do najważniejszych z nich należą:

- 1.** usługi publiczne, które zaspokajają potrzeby mieszkańców w zakresie m.in. edukacji, ochrony zdrowia, bezpieczeństwa i mieszkalnictwa;
- 2.** zarządzanie oraz współzarządzanie przestrzenią gminy, w tym partycypacja społeczna w podejmowaniu działań i decyzji o ich współfinansowaniu;

3. kreatywność społeczna (społeczności lokalnych), zwłaszcza w poszukiwaniu innowacyjnych rozwiązań dla pojawiających się problemów społecznych i ekonomicznych;
4. innowacje technologiczne w poprawie współdziałania społecznego oraz rozwoju przedsiębiorczości;
5. rozwój komunikacji, zwłaszcza nowoczesnych środków łączności, w tym sieci internetowych;
6. ochrona środowiska i rozwój nowych form wykorzystywania potencjału przyrodniczego dla społeczeństwa, w tym wzrost znaczenia alternatywnych źródeł energii.

W polskich warunkach koncentracja działań powinna odnosić się przede wszystkim do różnego rodzaju aspektów społecznych, które wynikają z roli, jaką pełni w Polsce samorząd terytorialny, w tym zadań, które powierzono mu w procesie twórczego rozwoju społeczności lokalnych. Kluczowym elementem są tu formy komunikacji społecznej pomiędzy (ustanowionymi w wyborach przez społeczności lokalne) władzami samorządowymi a mieszkańcami, którzy współkształtują swoje miejsce życia. Ważne są zatem różne aspekty

funkcjonowania gminy rozumianej jako wspólnota samorządowa, w której dzięki innowacyjnym rozwiązaniom skracany jest dystans pomiędzy władzą a obywatelem. Bycie gminą „smart” oznacza więc przede wszystkim takie działania samorządu i współpracujących z nim instytucji, które prowadzą z jednej strony do wzrostu transparentności decyzji władzy, a z drugiej, poczucia wzrostu jakości życia jednostek. Wobec powyższego, w pierwszej kolejności rekomenduje się gminom wiejskim zwrócić uwagę na następujące kwestie:

1. przejrzystość i funkcjonalność strony www. gminy wiejskiej, pod kątem jej zastosowania do komunikacji ze społecznościami lokalnymi w różnych zakresach, np. dialogu z władzą wykonawczą i uchwałodawczą, prowadzenia forów (w tym informacyjnych dla kluczowych grup zawodowych, np. rolników), pogłębionych informacji w zakresie aktualnych społecznie tematów rozwoju, zamieszczania materiałów do pobrania, interaktywnych map, informacji o zagrożeniach środowiskowych i aktualnej prognozy pogody;
2. dostosowanie form konsultacji społecznych do możliwości prowadzenia ich drogą elektroniczną (kanał równoległy), w tym zamieszczanie ankiet,

swoboda wypowiedzi w sieci, wizualizacje sytuacji w terenie, czy rozpowszechnianie informacji kluczowych w celu zminimalizowania ilości potencjalnych sytuacji konfliktowych;

3. rozbudowa wachlarza e-usług publicznych, a tym samym zwiększanie możliwości realizacji potrzeb w różnych zakresach, przy pomocy Internetu, tj. kontaktu w sprawach urzędowych, a także obsługi kulturalno-oświatowej, pomocy społecznej, gospodarki komunalnej, itp.;
4. tworzenia rozbudowanych wersji geoportali pozwalających na wyczytanie aktualnej sytuacji ewidencyjnej gruntów i budynków, w odniesieniu do aktualnych dokumentów planistycznych, zwłaszcza miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, wraz z aktualnymi i zaplanowanymi inwestycjami gminy oraz inwestorów prywatnych.

Inteligentny rozwój obszarów wiejskich powinien zmierzać do sytuacji, w której władze są w największym stopniu transparentne, społeczności lokalne aktywne i świadome swojej roli oraz stanu rozwoju gminy, a skrócenie dystansu pomiędzy władzą a obywatelem powoduje zyski w postaci większej ilości czasu wolnego oraz wzmocnienie poczucia sprawczości jednostek i ich wpływu na procesy zmian. Natomiast wszystkie te elementy prowadzą do podniesienia jakości życia oraz wspierają budowanie pozytywnych przekonań o zamieszkiwaniu na wsi.

Prof. nadzw. Uł, dr hab. Marcin Wójcik
Dr Pamela Jeziorska-Biel
Uniwersytet Łódzki

CZY TO WAŻNE, SKĄD POCHODZI TO, CO JEMY? – ROZWAŻANIA O IDENTYFIKOWALNOŚCI WYROBÓW SPOŻYWCZYCH

Przemysł spożywczy jest działem gospodarki obejmującym bardzo szeroki obszar działalności zajmującym się wytwarzaniem produktów i półproduktów przeznaczonych do spożycia, związanych z przetwórstwem produktów zwierzęcych, przetwórstwem produktów roślinnych, przemysłem wtórnym czy produkcją używek. Efektem przetwórstwa spożywczego mogą być produkty nisko przetworzone, ale także te, które stanowią efekt zaawansowanych procesów technologicznych. Bez wątpienia przemysł spożywczy stanowi najważniejszy i najszybciej rozwijający się obszar polskiej

gospodarki. Ekspansja produkcji żywności, jej integracja oraz rozwijająca się globalizacja stanowią szanse oraz zagrożenia, które mogą wpłynąć na jej wzrost, ale także negatywnie kształtować jej stan.

W dobie narastających zagrożeń, związanych głównie z globalizacją przemysłu spożywczego, do bezpieczeństwa żywności przywiązuje się ogromną wagę. Żywność była, jest i będzie podstawą istnienia społeczeństw na całym świecie, w związku z czym zapewnienie jej bezpieczeństwa to oczywiste oczekiwanie konsumentów.

Zaspokojenie tych oczekiwań nie jest łatwe, ponieważ wymaga monolitycznego sposobu działania. Najpowszechniejszym i najbardziej sprawdzonym do tej pory sposobem na całościowe potraktowanie problematyki zarządzania bezpieczeństwem żywności jest wdrożenie odpowiedniego systemu zarządzania, opartego o podejście procesowe. Dla branży żywnościowej dedykowane są dwa podstawowe systemy. Należą do nich system HACCP – stanowiący system zapewnienia bezpieczeństwa żywności, oraz system ISO 22000 (ostatnia aktualizacja z 2018 r.), będący systemem zarządzania

bezpieczeństwem żywności. Pomiedzy zapewnieniem a zarządzaniem bezpieczeństwem żywności istnieje różnica. System zapewniający bezpieczeństwo jest systemem podrzędnym względem systemu, który tym bezpieczeństwem zarządza. Oznacza to, że przedsiębiorstwa, w których zaimplementowany został system ISO 22000, nie muszą już wdrażać systemu HACCP. System HACCP jest systemem obowiązkowym do wdrożenia dla przedsiębiorców branży żywnościowej od chwili przystąpienia Polski do struktur UE, natomiast system ISO 22000 to fakultatywny system międzynarodowy o szerszych wymaganiach niż HACCP, którego wdrożenia wymagają głównie klienci. Poza tym w branży żywnościowej spotkać się można ze standardami takimi jak BRC czy IFS, które wymagane są od przedsiębiorców głównie przez sieci handlowe. W Polsce funkcjonują także Krajowe Systemy Jakości Żywności, uznawane stosownie do art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020. Do systemów tych należą: Jakość-Tradycja, System QMP (Quality Meat Program), System PQS (Pork Quality System) oraz System Gwarantowanej Jakości Żywności (QAMP).

Fundamentalne znaczenie dla wspólnotowego prawa żywnościowego ma rozporządzenie wydane 28.01.2002 r., numer 178/2002, ustanawiające ogólne zasady i wymogi prawa żywnościowego, powołanie Europejskiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz procedury dotyczące bezpieczeństwa żywności. Celem niniejszego rozporządzenia jest wprowadzenie

jednolitości przepisów prawnych, które związane są ze wszystkimi aspektami zapewnienia bezpieczeństwa, jak również jakości w łańcuchu żywnościowym w układzie „od pola do stołu”. Rozporządzenie WE nr 178/2002 określa główny cel prawa żywnościowego, jakim jest zapewnienie bezpieczeństwa żywności, oparte na wspólnych zasadach legislacji, zdefiniowanych na podstawach naukowych, odpowiedzialności producentów i dostawców, procesie identyfikowalności, efektywnej kontroli, wykorzystaniu prawa w praktyce oraz otwartości i przejrzystości działania. Artykuł 18 tego rozporządzenia nakłada na kraje członkowskie obowiązek opracowania i wdrożenia procedur monitorowania i śledzenia (z ang. traceability). W Ustawie o bezpieczeństwie żywności i żywienia z dnia 25.08.2006 r. (z póź. zm.), w artykule 100 zostało zapisane – „kto nie wykonuje czynności w zakresie identyfikowalności dostawców lub odbiorców żywności wbrew obowiązkowi określonymu w art. 18 rozporządzenia (WE) 178/2002, podlega karze grzywny”. W zakresie uregulowań prawnych dotyczących identyfikowalności wyróżniamy także Rozporządzenie nr 931/2011, obowiązujące od 01.07.2012 r., dotyczące możliwości śledzenia żywności pochodzenia zwierzęcego, ustanowione Rozporządzeniem WE nr 178/2002. Celem opracowania tego rozporządzenia było ustalenie prawnych wymogów dotyczących możliwości śledzenia w odniesieniu do żywności, określanej jako produkty przetworzone i nieprzetworzone. Dyrektywa ta powstała w wyniku weryfikacji zaistniałych w przeszłości kryzysów żywnościowych oraz problemów związanych z brakiem wystarczającej dokumentacji, zapewniającej możliwość odtworzenia pełnej historii produktu w zakresie żywności potencjalnie niebezpiecznej.

Efektywnemu zarządzaniu bezpieczeństwem i jakością żywności w przedsiębiorstwach towarzyszy wiele wymagań w różnych obszarach. Jednym z takich obszarów jest poprawnie funkcjonujący system, który zapewnia możliwość monitorowania, śledzenia ruchu oraz pochodzenia żywności i pasz, czyli wyżej przywoływana w normatywach prawa – identyfikowalność. Wraz ze wzrostem świadomości konsumentów wzrasta potrzeba spożywania żywności, która jest zdrowa, bezpieczna i znanego pochodzenia. Rośnie także zainteresowanie składnikami poszczególnych produktów spożywczych i ich pochodzeniem. Jeżeli rozpatruje się wyrób spożywczy, to identyfikowalność może dotyczyć pochodzenia surowców, historii wytwarzania, a także dystrybucji i lokalizacji wyrobu po jego dostarczeniu. System identyfikowalności wspiera przedsiębiorstwo w realizowaniu jego określonych celów i ma zastosowanie wtedy, gdy konieczne jest prześledzenie historii lub zlokalizowanie wyrobu bądź jego składników. Powinien on pozwolić na opracowanie dokumentacji historii wyrobu, a także

zlokalizowanie produktu w łańcuchu pasz i żywności. W razie jakichkolwiek niezgodności system identyfikowalności daje możliwość śledzenia ich przyczyn, a jeżeli to konieczne, pozwala wycofać produkt z dystrybucji lub bezpośrednio od klienta. Identyfikowalność powinna odnosić się do jednego etapu naprzód i przynajmniej jednego etapu wstecz. Istotą systemu jest możliwość uzyskania niezbędnych informacji na temat surowca oraz procesów przetwórstwa, jakim został poddany, aż do momentu uzyskania gotowego wyrobu i odwrotnie. Identyfikowalność „do tyłu” jest podstawą do wyznaczenia przyczyny i źródła zagrożenia (np. danych producenta, numerów partii wyrobów, dostawcy surowców, dat dostawy itp.), natomiast identyfikowalność „do przodu” polega na wycofaniu produktu z rynku, dzięki określeniu miejsca, do jakiego trafiła niezgodna partia wyrobu.

Podczas opracowywania systemu identyfikowalności w łańcuchu pasz i żywności konieczne jest zidentyfikowanie charakterystycznych celów. Mogą one obejmować:

- wspieranie celów związanych z bezpieczeństwem żywności,
- spełnianie wymogów klienta,
- wyznaczenie historii lub pochodzenia produktu,
- umożliwianie prostego wycofania wyrobu z dystrybucji lub od klienta,
- identyfikację odpowiedzialnych organizacji w łańcuchu pasz i żywności,
- łatwą weryfikację poszczególnych informacji o wyrobie,
- komunikowanie informacji zainteresowanym stronom,
- udoskonalenie skuteczności oraz produktywności przedsiębiorstwa.

W przedsiębiorstwach identyfikowalność należy rozpatrywać w dwóch płaszczyznach – wewnętrznej i zewnętrznej. Szeroki rozwój przedsiębiorstw należących do łańcucha żywnościowego i przystosowanie ich wewnętrznej oraz zewnętrznej systemu identyfikowalności do zapewnienia bezpieczeństwa żywności jest możliwe, jeżeli jest on rozumiany jako subsystem, którego obecność jest konieczna do zarządzania jakością żywności.

Identyfikowalność jest niezbędna dla zapewnienia jakości procesu produkcji oraz produktu samego w sobie. Dla zapewnienia bezpieczeństwa żywności trzeba właściwie zarządzać wszystkimi działaniami składającymi się na ten proces, czyli między innymi odpowiednio planować, utrzymywać, monitorować, kontrolować, weryfikować oraz zarządzać ryzykiem. Najistotniejszymi elementami identyfikowalności są dane, zarządzanie danymi (pozyskiwanie, gromadzenie, przechowywanie, odtwarzanie) oraz ich transfer. Śledzenie produktów służy przede wszystkim ochronie konsumenta, ale jednocześnie chroni producentów. W momencie, gdy dochodzi do zagrożenia, producent lub firma świadcząca usługi należące do łańcucha żywnościowego jest w stanie odtworzyć drogę produktu aż do chwili zaistnienia zdarzenia, co pozwala na szybką diagnozę, ustalenie przyczyny oraz zminimalizowanie strat, a także wpływa na wynik końcowy, poprzez dostarczenie w odpowiednim momencie dokumentacji procesu produkcyjnego, którego zdarzenie dotyczy.

W łańcuchu żywnościowym, każdy produkt objęty systemem śledzenia musi być identyfikowany (nie należy mylić

z pojęciem „identyfikowalny”). Możliwe jest to dzięki zastosowaniu unikalnego i specyficznego systemu oznaczania produktów. W większej liczbie łańcuchów dostaw produkty są identyfikowane za pomocą numerów partii produkcyjnych, co oznacza, że wyroby zostały wytworzone za pomocą takich samych procesów przetwórczych, składowania oraz transportu. Identyfikacja partii definiowana jest jako proces oznaczania partii unikalnym kodem. System identyfikacji wyrobów umożliwia sprawne i bezproblemowe zlokalizowanie wadliwej partii produkcyjnej, podlegającej procesowi wycofania z obrotu. Proces ten jest bardzo ważny, ponieważ w sytuacjach kryzysowych niezbędne jest usunięcie zaistniałego zagrożenia zdrowotnego, poprzez zlokalizowanie wyrobu niezgodnego w miejscu jego składowania oraz zabezpieczenie przed dalszym obrotem. Skuteczny i efektywny proces reagowania na sytuacje kryzysowe w dużym stopniu uzależniony jest od szybkości działania ludzi odpowiedzialnych za zlokalizowanie

właściwych opakowań zbiorczych zawierających wadliwe wyroby. Najpopularniejszym systemem, stanowiącym zbiór wielobranżowych standardów identyfikacyjnych i komunikacyjnych, opracowany dla procesów logistycznych, w ramach których realizowane są łańcuchy dostaw, jest system GS1. Został on stworzony z inicjatywy przedsiębiorców i jest systematycznie aktualizowany od 1973 roku. System GS1 posiada elastyczną architekturę, otwartą na nowe potrzeby zgłaszane przez współpracujące przedsiębiorstwa i instytucje, w skład której wchodzi między innymi:

- system globalnych identyfikatorów GS1,
- standaryzowane technologie (np. identyfikacja na podstawie kodów kreskowych i znaczników radiowych (RFID) czy elektroniczna wymiana danych (EDI)),

- globalne rozwiązania organizacyjno-techniczne (np. GTC – Global Traceability Standard).

Poszczególne elementy systemu GS1 dają przedsiębiorcom narzędzia umożliwiające jednoznaczną identyfikację ruchu obiektów w łańcuchu dostaw, przechwytywanie i identyfikowanie danych dotyczących wyrobów i ruchu ładunków w łańcuchu dostaw oraz sprawną komunikację pomiędzy podmiotami łańcucha żywnościowego.

Obszarem, który w istotny sposób wpływa na system identyfikowalności produktów spożywczych, jest proces zarządzania ryzykiem. Proces ten stanowi podstawę do planowania, wdrażania oraz weryfikacji nowych przedsięwzięć. Możliwość przesłania historii danej

partii produktów pozwala na efektywne szacowanie poziomu ryzyka oraz monitorowanie i minimalizację zagrożeń, dla osiągnięcia trwałej wydajności i rentowności. Proces pomiaru ryzyka działa również w drugą stronę – jeżeli nastąpi wzrost poziomu ryzyka, to system identyfikowalności może działać niepoprawnie – a tego ani przedsiębiorcy ani konsumenci nie chcą... Czy więc, ważne jest, skąd pochodzi to, co jemy? – Bez wątplenia tak, gdyż taka wiedza podnosi poziom bezpieczeństwa konsumenta oraz zwiększa w jego oczach wiarygodność przedsiębiorcy.

Dr inż. Anna Walaszczyk
Katedra Zarządzania Produkcją
i Logistyki, Politechnika Łódzka

USTAWA O KOŁACH GOSPODYŃ WIEJSKICH

Ustawa o kołach gospodyń wiejskich uzyskała podpis prezydenta. Nowe przepisy wprowadzają rewolucję w funkcjonowaniu tych grup. Pojawiają się obowiązki, ale i szansa na dodatkowe pieniądze dla tych organizacji.

Zgodnie z nową ustawą koło gospodyń wiejskich definiowane jest jako dobrowolna, niezależna od administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego, samorządna organizacja mieszkańców wsi, wspierająca rozwój przedsiębiorczości na wsi i aktywnie działająca na rzecz środowisk wiejskich.

Teraz koła będą mogły się dobrowolnie zrzeszać i tworzyć związki kół gospodyń wiejskich. Zarówno koło indywidualnie, jak i kilka kół zrzeszonych będą mogły podejmować działania i realizować projekty z zakresu działalności społeczno-wychowawczej i oświatowo-kulturalnej oraz z zakresu rozwoju przedsiębiorczości kobiet. Ponadto będą mogły inicjować i prowadzić działania na rzecz poprawy warunków życia i pracy kobiet na wsi, rozwijać kulturę ludową czy reprezentować interesy środowiska kobiet wiejskich wobec organów administracji publicznej.

ZAŁOŻENIE KOŁA GOSPODYŃ WIEJSKICH

Koło może zostać założone przez co najmniej 10 osób, z których każda jest pełnoletnia i zamieszkuje na wsi będącej terenem działalności koła. Można

być członkiem jednego koła gospodyń wiejskich. Za zgodą przedstawicieli ustawowych w działalności koła mogą brać udział także osoby, które ukończyły 13 lat. Założyciele koła będą mieli obowiązek uchwalić statut koła oraz wybrać komitet założycielski, który będzie odpowiedzialny za rejestrację koła w Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARIMR). Zapisy ustawy mówią, że na terenie jednej wsi można utworzyć jedno tylko koło gospodyń wiejskich, które skorzysta w pełni z nowych uregulowań prawnych. Oznacza to, że jeżeli do tej pory w jednej miejscowości funkcjonowały dwa koła, to skorzysta to, które jako pierwsze złoży wniosek o rejestrację. Równocześnie nie oznacza to, że drugie z kół zostanie automatycznie rozwiązane. Jeżeli do tej pory działało jako stowarzyszenie, może robić to nadal, na dotychczasowych zasadach.

REJESTRACJA KOŁA W ARIMR

W okresie miesiąca od dnia wejścia w życie ustawy o KGW koła gospodyń wiejskich działające na podstawie przepisów dotychczasowych, w szczególności na podstawie ustawy z dnia 8 października 1982 r. o społeczno-zawodowych organizacjach rolników (Dz. U. poz. 217, z późn. zm.) oraz na podstawie ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. - Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2017 r. poz. 210 oraz z 2018 r. poz. 723), przy rejestracji w oparciu o przepisy ustawy o KGW mają prawo pierwszeństwa przed kołami, które

miałyby zostać utworzone na podstawie przepisów niniejszej ustawy na terenie tych samych wsi.

Rejestracja koła polega na wpisaniu do Krajowego Rejestru Kół Gospodyń Wiejskich prowadzonego przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Koła zainteresowane rejestracją muszą udać się do właściwego miejscowo powiatowego biura Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. W imieniu koła **komitet założycielski składa do kierownika wniosek o wpis koła gospodyń wiejskich do rejestru wraz ze statusem lub oświadczeniem o przyjęciu wzorcowego statutu.** Wzorcowy statut koła gospodyń wiejskich jest załącznikiem do ustawy o kołach gospodyń wiejskich. Natomiast wniosek składa się na formularzu opracowanym i udostępnionym przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Na stronie internetowej Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa znajduje się wniosek o wpis wraz z załącznikiem oraz szczegółowa instrukcja dotycząca obu dokumentów.

Po złożeniu wymaganych dokumentów Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa dokonuje, w drodze decyzji, wpisu koła gospodyń wiejskich do rejestru po stwierdzeniu, że statut koła jest zgodny z przepisami prawa, założyciele koła spełniają wymagania określone w ustawie o KGW oraz w rejestrze nie dokonano wpisu koła z siedzibą w tej samej wsi. Prezes Agencji Restrukturyzacji

i Modernizacji Rolnictwa, po dokonaniu wpisu, wydaje zaświadczenie o wpisaniu koła do rejestru.

Koło gospodyń wiejskich nabywa osobowość prawną z chwilą dokonania wpisu do rejestru.

Może się jednak zdarzyć, że koło otrzyma odmowę wpisu do rejestru. Jeśli Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa stwierdzi, że statut koła lub jego zmiany nie spełniają wymogów, wyznaczy kołu termin na dokonanie odpowiednich poprawek pod rygorem odmowy wpisu do rejestru. Ponadto odmowa wpisu może jeszcze nastąpić w szczególności, gdy:

1. co najmniej 10 założycieli koła nie spełnia wymagań określonych w ustawie o KGW;
2. w KRKGW jest już zarejestrowane koło z siedzibą w tej samej wsi, z uwzględnieniem prawa pierwszeństwa kół działających na podstawie przepisów dotychczasowych;
3. siedziba koła nie jest wsią lub terenem działalności koła nie są miejscowości będące wsią;
4. co najmniej 10 członków koła działającego na podstawie przepisów dotychczasowych nie spełnia wymagań określonych w ustawie o KGW.

ROZLICZANIE Z DZIAŁALNOŚCI KOŁA

W momencie kiedy koło zostanie wpisane do rejestru, będzie możliwe złożenie wniosku o przyznanie pomocy finansowej dla koła.

Zgodnie z ustawą koło ma na to 12 miesięcy od momentu wejścia w życie nowych przepisów. Wysokość pomocy finansowej uzależniona jest od liczby członków koła i wynosi:

- 3000 zł jeżeli koło liczy nie więcej niż 30 członków,
- 4000 zł jeżeli koło liczy od 31 do 75 członków,
- 5000 zł jeżeli koło liczy ponad 75 członków.

Przed złożeniem wniosku konieczne będzie otwarcie rachunku bankowego dla koła gospodyń wiejskich, gdyż takich danych wymaga wniosek o dofinansowanie.

Zarejestrowane koło może także gromadzić majątek powstający ze składek członkowskich, darowizn, spadków, zapisów, dochodów z własnej działalności, dochodów z majątku koła oraz z ofiarności publicznej. Należy pamiętać, że dochód z działalności koła wiejskich służy realizacji celów statutowych i nie może być przeznaczony do podziału pomiędzy jego członków. Zgodnie z ustawą koło może prowadzić działalność gospodarczą.

Nowo zarejestrowane koło będzie mogło prowadzić uproszczoną ewidencję przychodów i kosztów, jeśli spełniać będzie następujące warunki:

1. Osiągnęło przychody wyłącznie z działalności statutowej (z tytułu składek członkowskich, darowizn, zapisów, dotacji); ze sprzedaży wyrobów sztuki ludowej (rękodzieło, rzemiosło ludowe i artystyczne, żywność regionalna), ze sprzedaży, najmu lub dzierżawy składników majątkowych, z odsetek od środków pieniężnych i lokat na rachunkach bankowych koła.
2. Nie posiada statutu organizacji pożytku publicznego.
3. W roku poprzedzającym rok podatkowy osiągnęło przychody wyłącznie z tytułów, o których mowa w pkt. 1, w wysokości nie przekraczającej 100 000 zł.

Anna Rzeźnik-Osuwniak

ZWYCZAJE BOŻONARODZENIOWE

Boże Narodzenie to jedno z najbardziej rodzinnych świąt w tradycji chrześcijańskiej. Jest to czas bardzo mocno naznaczony wieloma zwyczajami i rytuałami. Przez lata niektóre z nich zanikały, a jeszcze inne uległy modyfikacjom. Warto przypomnieć, skąd się wzięły i co oznaczają, a także to, że już dawniej ich kulturowanie różniło się w poszczególnych częściach naszego regionu.

Wigilię zwano dawniej Wilią. Obfitowała ona w praktyki, od których zależała pomyślność w nadchodzącym roku. Z chwilą, gdy na niebie pojawiła się pierwsza, symbolizująca betlejemską gwiazdą, rozpoczynano wieczerzę. Wierzone, że powinna zasiać do niej

parzysta liczba biesiadników, w przeciwnym razie ktoś spośród nich mógłby nie doczekać przyszłej Wigilii. Składnikami wigilijnych potraw, które gościły na stołach w chłopskich domach, były płody rolne stanowiące podstawę wyżywienia mieszkańców dawnej wsi. Wszyscy biesiadnicy musieli spróbować każdej potrawy, co miało zapewnić urodzajne plony. Wigilia miała charakter zaduszny, wierzone, że dusze zmarłych przebywają w tym dniu wśród żywych.

Na wieczerzę wigilijną podawano zupę z siemienia konopnego zwaną *siemieniuchą* lub *siemieniatką*, potrawa ta zaczęła zanikać już w okresie międzywojennym. Jedzono również

kluski o wydłużonym kształcie, robiono je z pszennej lub żytniej mąki bez dodatku jajek, tocząc je w dłoni. Wiązano je bezpośrednio z urodzajem zbóż – istniało przekonanie, że długie kluski zapewniały odpowiednią wielkość kłosów zbóż w nadchodzącym roku. Kluski te zwano kłosami, a w niektórych wsiach, głównie w Radomszczańskim i Sieradzkim, paluszkami lub paluchami. W Łęczyckim jadano je najczęściej okraszone olejem, w Radomszczańskim z rozartym makiem, w Łowickim również z makiem lub z kompotem z suszonych owoców. Kolejnym rodzajem klusek, które jadano w Łęczyckim i Łowickim, były tzw. *skaplerzyki*; robiono je dzieląc rozwałkowane ciasto na niewielkie kwadraty

lub prostokąty. W Łęczyckim podawano je z kwasem kapuścianym z dodatkiem ćwikłowego buraka i listka bobkowego, w Łowickim podobnie jak kłosy z makiem lub kompotem. Na terenie naszego województwa na wieczerzę wigilijną powszechnie podawano kompoty z suszonych owoców – najczęściej gruszek i śliwek, rzadziej jabłek. Od owoców, z których je przygotowano, brały one swe nazwy, były więc *gruscoki* i *śliwcoki*. Gotowano także kompoty z mieszanki owocowej. Ten słodki przysmak podawano, jak już wspominałam, z kluskami, lub jak w Łęczyckim, z grochem, czy jak w Radomszczańskim zalewano nim kaszę jaglaną. Groch gotowano na sypko w Radomszczańskim, w Łowickim gotowano go razem z kiszoną kapustą, w Łęczyckim popularne były obie formy podawania tej rośliny strączkowej. Groch wykorzystywano do wigilijnych wróżb. Gospodarz podrzucał go łyżką do góry, z ilości ziaren, które przylepiły się do powały, wróżył o urodzaju. Były także inne sposoby przygotowywania produktów tradycyjnie spożywanych w Wigilię – w Radomszczańskim kiszoną kapustę gotowano z grzybami, te ostatnie w Łowickim smażyono i podawano z chlebem.

W okresie międzywojennym mieszkańcy środkowopolskich wsi mieli podzielone zdanie co do spożywania ziemniaków na wieczerzę wigilijną. Niektórzy sądzili, że ich jedzenie w tych okolicznościach sprawi, że w nadchodzącym roku biesiadnikom będą dokuczać wrzody. Jeżeli je podawano, to gotowane w skórkach. W Łowickim dodawano je do śledzi marynowanych w occie lub smażonych na oleju. Smażone śledzie zajmowały ważne miejsce wśród wigilijnych potraw, także w innych częściach Polski środkowej np. w Łęczyckim. W okresie międzywojennym, szczególnie w Łowickim, upowszechniły się smażone na oleju racuchy z ciasta z pszennej

lub rzadziej z drobno mielonej żytniej mąki z dodatkiem masła i jajek. Podawano je z kawą zbożową lub herbatą, rzadko z kompotem. W tym czasie w Łęczyckim i w Radomszczańskim na Wigilię zaczęto podawać pierogi. W Radomszczańskim i w Łowickim na wigilijnych stołach pojawiły się wówczas smażone ryby słodkowodne, szczególnie karpie. Wigilijne potrawy podawano w określonej kolejności – wieczerzę zaczynano od klusek i kasz, potem jedzono potrawy na bazie grochu i kapusty, na końcu śledzie oraz racuchy.

Po II wojnie światowej jako dania wigilijne upowszechniły się karp, pierogi, a także zupa grzybowa i czerwony barszcz, dania uznawane dziś za tradycyjne potrawy wigilijne. Z ustaleń, jakich dokonano w latach 90. w Sieradzkim, wynika, że przygotowując uroczystą wigilijną kolację gospodynie starały się łączyć tradycję z upodobaniami kulinarnymi domowników. Z wykorzystywanych od dawna produktów przygotowywały potrawy, które wcześniej nie pojawiały się w wigilijnym menu. I tak oprócz tradycyjnego, smażonego karpia przygotowywały rybę w innej formie, np. w galarecie. Nie podawano wówczas już smażonych śledzi, ryba ta gościła na wigilijnych stołach w innej formie – w oleju, w śmietanie, z dodatkiem warzyw.

Nieodłącznym elementem wigilijnego wieczoru był typowo polski obyczaj dzielenia się opłatkiem i składania sobie życzeń, w tradycji ludowej najczęściej w imieniu wszystkich domowników czynił to gospodarz. W Łowickim gospodynie podawały opłatek krowom, przywilej ten nie przysługiwał innym zwierzętom, które w przeciwieństwie do bydła nie były obecne przy narodzeniu Jezusa.

Wedle ludowego przekonania Wigilia była dniem stosownym do wróżb. Wierzono, że dusze zmarłych uwolnione z ograniczeń, jakie niesie ze sobą ludzka kondycja, znają przyszłość i mogą za pomocą odpowiednich znaków wyjawiać ją żyjącym. Gospodarze wróżyli sobie odnośnie przyszłorocznego urodzaju, a panny i kawalerowie chcieli poznać perspektywy zamęścia czy ożenku. Panny i kawalerowie mogli wróżyć sobie wyciągając siano spod obrusa – zielone źdźbło zapowiadało ślub w nadchodzącym roku, zwiędłe lub żółtkłe pozostanie w stanie wolnym, przynajmniej w najbliższym czasie.

Barbara Chlebowska
na podstawie tekstów z „Prac i Materiałów
Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego
w Łodzi. Seria Etnograficzna” nr 8 i 24.

ROLNIK – ZAWÓD WYSOKIEGO RYZYKA

W Polsce rolnictwo zaliczane jest do sektora gospodarki, w którym wciąż odnotowuje się największą liczbę wypadków przy pracy. Spowodowane jest to wieloma czynnikami, a za dominujący można uznać konieczność wykonywania przez rolnika bardzo różnorodnej pracy. Począwszy od zajęć przy zwierzętach hodowlanych, prace na wysokościach i z użyciem środków chemicznych, na obsłudze ciągników i maszyn rolniczych kończąc. Przy tak szerokim spektrum zajęć ryzyko siłą rzeczy wpisuje się w ten zawód. I tylko od rolnika zależy, czy pracę będzie wykonywał tak, aby to ryzyko zmniejszyć.

Lepiej zapobiegać, niż leczyć. W myśl tej zasady nieustannie podejmowane są działania prewencyjne w zakresie bezpieczeństwa pracy w rolnictwie. Mają za zadanie uświadaczać, a co za tym idzie, doprowadzać do zmniejszenia ilości wypadków w gospodarstwach rolnych. Działania prewencyjne są tym bardziej skuteczne, im więcej metod i dostępnych kanałów komunikacji zostanie wykorzystanych do ich prowadzenia. Nie bez znaczenia pozostaje także fakt zaangażowania się w działania prewencyjne wielu instytucji związanych z rolnictwem. Skuteczność rośnie także, gdy do grupy odbiorców najbardziej narażonych na wypadek, czyli rolników, dołączone zostają działania nakierowane

na członków rodzin rolników. Analizując projekty, które realizowane są z myślą o bezpieczniejszej pracy w rolnictwie, ma się wrażenie, że wszystkie zmienne zostały wzięte pod uwagę. Otóż dla najmłodszych organizowany jest Ogólnopolski Konkurs Plastyczny pn. „Bezpiecznie na wsi” kierowany do wszystkich szkół podstawowych. Tematem przewodnim prac jest oczywiście bezpieczna praca w gospodarstwie rolnym. Pomysł jak najbardziej trafiony, bo czym skorupka za młodu nasiąknie, tym na starość trąci. A taki mały, uświadomiony i wyedukowany mądrała to niejednokrotnie jeszcze dorosłego pouczy w kwestii tego, co bezpieczne, a co nie. Dla młodzieży przeznaczony jest konkurs

sprawdzający wiedzę o bezpieczeństwie pracy w rolnictwie. Biorą w nim udział uczniowie kształcący się w zawodach rolniczych w szkołach ponadgimnazjalnych województwa łódzkiego. Przekazywanie im wiedzy z zakresu bezpiecznej pracy, stosowania zasad bhp z dużym prawdopodobieństwem zaowocuje w przyszłości, gdy będą już pracować we własnych gospodarstwach. Ponadto Łódzki Oddział Regionalny KRUS co roku organizuje konkurs, w którym wyłaniane jest najbezpieczniejsze gospodarstwo rolne. Aktywność instytucji zaangażowanych w zmniejszenie ilości wypadków w rolnictwie na konkursach się nie kończy.

CO MÓWIĄ STATYSTYKI?

Czy podejmowane działania przekładają się na mniejszą liczbę wypadków w gospodarstwach rolnych? Okazuje się, że

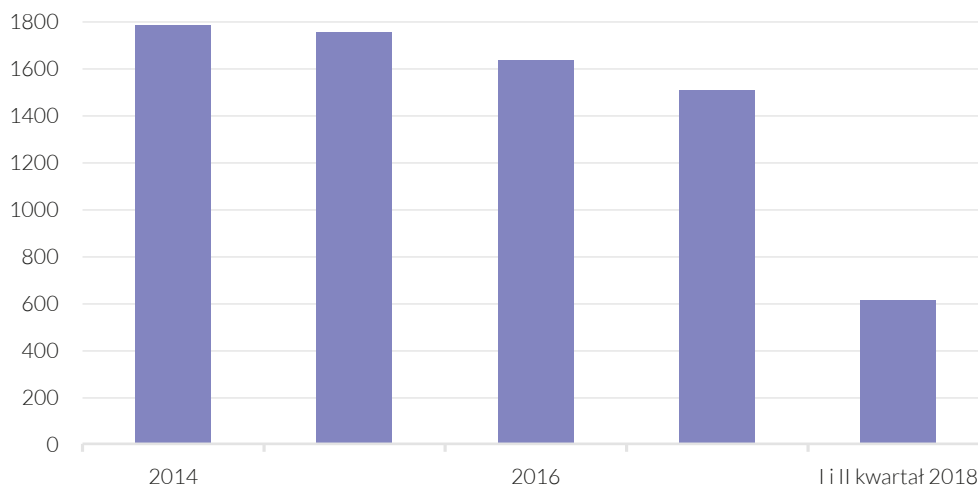
tak. Z roku na rok maleje liczba zgłoszonych do Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego zdarzeń (wykres 1). Nie ma możliwości wyeliminowania ich zupełnie, ale tendencja spadkowa w pewien sposób rekompensuje trud i środki zaangażowane w działania prewencyjne. Z danych Oddziału Regionalnego KRUS w Łodzi wynika, że w pierwszym półroczu 2018 roku zostało zgłoszonych w województwie 606 wypadków przy pracy w rolnictwie. Mniej o 184 zdarzenia niż w analogicznym okresie ubiegłego roku.

UPADEK TO NIE PRZYPADEK

Niezmiennie od lat pozostają natomiast grupy wypadków, w których odnotowuje się najwięcej zdarzeń każdego roku. Są to upadki – zarówno z wysokości, jak i te spowodowane chociażby potknięciami o nieoznaczone odpowiednio progi

czy pozostawione bez uprzątnięcia urządzenia, przedmioty czy maszyny. Jeżeli mamy mówić o przyczynach, z powodu których dochodzi najczęściej do wypadków, to na pierwszym miejscu utrzymuje się niewłaściwa organizacja pracy. Przez pojęcie to rozumiemy zły stan nawierzchni podwórka i w budynkach gospodarskich. Do tego należy dodać niestosowanie drabin i podestów, albo wady konstrukcyjne obu, a także brak poręczy i barierki zabezpieczających. Rolnicy często wykonują prace bez odzieży ochronnej oraz w złym obuwiu, co znacznie zwiększa ryzyko wystąpienia zdarzenia wypadkowego. Nie bez znaczenia pozostaje mentalność i nawyki, szczególnie wśród starszych rolników. Lata pracy w rolnictwie ukształtowały w nich metody pracy, które uważają za słuszne i przez to zamykają się na korzystanie z dokonującego się rozwoju wiedzy i techniki.

Wykres 1.

Liczba wypadków w gospodarstwach rolnych w województwie łódzkim

Kilka prostych zasad mogących uchronić przed nieszczęśliwym wypadkiem przypomina Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w materiałach prewencyjnych (patrz rys. obok).

JAK SOBIE POŚCIELESZ, TAK SIĘ WYŚPISZ

Każdy z rolników poniekąd ma wpływ na to, w jakich warunkach będzie wykonywał codzienne obowiązki. W myśl staropolskiego przysłowia „Jak sobie pościelesz, tak się wyśpisz”, należy mieć świadomość tego, że jeżeli coś zaniedbamy, to pewnie wcześniej czy później się to na nas zemści. Jeżeli rolnik ma wiedzę na temat zagrożeń, jakie mogą spotkać zarówno jego, jak i członków rodziny, powinien je eliminować. W obecnej chwili najbardziej aktualnym zagadnieniem są śliskie nawierzchnie. Nie należy zapominać o odśnieżaniu czy posypywaniu piachem oblodzonych ciągów komunikacyjnych. I należy pamiętać, że bardzo złymi doradcami przy pracy stają się pośpiech, rutyna i zmęczenie. Wtedy nietrudno o wypadek.

Jeżeli jednak dojdzie do wypadku, należy taki fakt, bez zbędnej zwłoki, zgłosić do najbliższej jednostki KRUS. Zbyt późne zgłoszenie wypadku utrudni przeprowadzenie postępowania powypadkowego i może uniemożliwić przyznanie prawa do jednorazowego odszkodowania.

Anna Rzeźnik-Osuwniak

Kasa
Rolniczego
Ubezpieczenia
Społecznego

ROLNIKU, POWIEDZ STOP UPADKOM!

Upadki osób w gospodarstwie rolnym to najliczniejsza grupa wśród wszystkich zdarzeń wypadkowych corocznie zgłaszanych do KRUS.

GŁÓWNE PRZYCZYNY TYCH WYPADKÓW TO:

- ✓ Zły stan nawierzchni podwórzy i ciągów komunikacyjnych.
- ✓ Brak odprowadzenia wód opadowych, np. brak rynien.
- ✓ Używanie nieodpowiedniego obuwia (bez protektorowanej podeszwy i usztywnienia kostki) lub obuwia zabrudzonego.
- ✓ Nieprawidłowy sposób wchodzenia i schodzenia z maszyn rolniczych.
- ✓ Brak odpowiednich przejść i obejść.
- ✓ Bałagan w obejściu, pomieszczeniach gospodarczych i produkcyjnych.
- ✓ Niestosowanie drabin, podestów i szelek podczas pracy na wysokości.
- ✓ Niezabezpieczone i nieprawidłowo skonstruowane drabiny.
- ✓ Brak poręczy i barierek przy schodach.
- ✓ Zbyt wysokie i nieoznakowane progi.
- ✓ Niezabezpieczone otwory zrzutowe i kanały gnojowe.
- ✓ Przebywanie na ładunkach podczas transportu.
- ✓ Pośpiech podczas pracy.
- ✓ Niedostateczna koncentracja na wykonywanej czynności.
- ✓ Przystępowanie do pracy po spożyciu alkoholu lub innych środków odurzających.

FUNDACJA WSPOMAGANIA WSI ORGANIZUJE KOLEJNE WARSZTATY

Obecnie lokalni liderzy z obszarów wiejskich (i z miasteczek do 6000 mieszkańców) mają szansę zapisać się na warsztaty, odbywające się w Łowiczu.

Warsztat **PLANOWANIE i REALIZACJA PROJEKTÓW SPOŁECZNYCH i PARTNERSTW**

Data warsztatu	Termin zamknięcia naboru uczestników
17–20 stycznia 2019 r.	10 grudnia 2018 r.

Szkolenie **KSIĘGOWO-PRAWNE PODSTAWY ZARZĄDZANIA WIEJSKĄ ORGANIZACJĄ POZARZĄDOWĄ**

Data warsztatu	Termin zamknięcia naboru uczestników
14–17 lutego 2019 r.	7 stycznia 2019 r.

Fundacja Wspomagania Wsi pokrywa koszty udziału w warsztatach takie jak: noclegi, posiłki i materiały dydaktyczne. Fundacja nie pokrywa kosztów podróży.

Warsztaty organizowane są cyklicznie, a informacje o naborze ogłaszane są co kwartał.

Dodatkowych informacji udziela:
Monika Słotwińska-Łychota
Fundacja Wspomagania Wsi
ul. Bellottiego 1, 01-022 Warszawa
e-mail: mslotwinskiyalychota@fww.pl
tel.: (+22) 636 25-70 do 75
faks: (+22) 636 62 70

KANON KUCHNI POLSKIEJ

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi zaprasza miłośników kuchni polskiej do współpracy i zaangażowania się w projekt „Kanon kuchni polskiej”/„Polskie dziedzictwo kulinarne”. Pozwoli to uporządkować obszar rodzimych kulinariów i jednocześnie doprowadzić do swobodnego renesansu kuchni polskiej, a następnie zapewnić jednolity przekaz na arenie międzynarodowej.

„Kanon kuchni polskiej”/„Polskie dziedzictwo kulinarne” powinno być punktem odniesienia dla restauratorów, szefów kuchni, szkół gastronomicznych, dziennikarzy, działaczy kulinarnych, naszych placówek dyplomatycznych oraz wszystkich innych, którzy będą chcieli włączyć się w promocję i propagowanie kuchni polskiej.

JAK WŁĄCZYĆ SIĘ W PROJEKT?

Aby włączyć się w to działanie, należy przesyłać do 15 grudnia 2018 r., na adres: sekretariat.pj@minrol.gov.pl propozycje potraw, które powinny znaleźć się w publikacji „Kanon kuchni polskiej”/„Polskie dziedzictwo kulinarne”.

Liczba i wybór propozycji jest nieograniczony. Na obecnym etapie istotne jest przede wszystkim przesyłanie propozycji dań lub potraw nawiązujących do narodowego kulinarnego dziedzictwa. Otrzymane propozycje zostaną przeanalizowane i ocenione przez powołany w tym

celu zespół. Na dalszym etapie projektu, będą przygotowywane przepisy kulinarne w celu opracowania „Kanonu kuchni polskiej” / „Polskiego dziedzictwa kulinarnego”.

W 100. ROCZNICĘ ODZYSKANIA NIEPODLEGŁOŚCI

Setna rocznica odzyskania niepodległości przez Polskę to wyjątkowa okazja, aby rozpocząć nowy rozdział w popularyzacji polskiej żywności na świecie. Prowadzone konsultacje i rozmowy wykazały, iż dotychczas realizowane działania powinny zostać uzupełnione i rozszerzone. Promocja produktów z Polski powinna również szeroko obejmować kuchnię narodową, naszego narodowego kulinarnego dziedzictwa. Szeroka promocja kuchni polskiej to wyzwanie, które powinno być podjęte, a działania w tym zakresie powinny być stałą częścią prowadzonych kampanii.

Poznanie dziedzictwa kulinarnego to również bardzo ważny i nieodłączny element rozwoju turystyki zarówno krajowej jak i międzynarodowej. Kuchnie narodowe i narodowe smaki są od lat elementem polityki wielu krajów, istotnie ożywiają one eksport produktów rolnych, jak również ocieplają wizerunek kraju na świecie. Dodatkowo obserwuje się zwiększającą się świadomość producentów i konsumentów w sprawach dotyczących pochodzenia żywności, jakości oraz sposobów jej przygotowania. Zapewnienie spójnego i jednolitego przekazu jest w tych działaniach jednym z kluczowych elementów. W przypadku Polski nie jest to zadanie proste, gdyż nasza kuchnia to bogactwo różnorodności.

*Radosnych i spokojnych, pełnych ciepła i nadziei
Świąt Bożego Narodzenia oraz wszelkiej pomyślności,
osiągnięcia sukcesów, cierpliwości i wytrwałości
w realizacji planów w nadchodzącym 2019 roku*

życzy
Zarząd Województwa Łódzkiego